

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1908. Andra Kammaren. N:o 29.

Fredagen den 20 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 innevarande mars.

§ 2.

Föredrogos Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till lagutskottet Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande ändring i lagen angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar den 20 juni 1905.

Vid föredragning härefter af Kungl. Maj:ts proposition angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium *Remiss af en proposition.* begärdes ordet af

Herr Widén som yttrade: Herr talman, mina herrar! Innan denna kungl. proposition öfverlämnas till statsutskottet, anhåller jag att få taga herrarnes tid något i anspråk. Som det vid propositionen fogade utdraget af statsrådsprotokollet utvisar, är utgångspunkten för denna proposition löneruleringskommitténs betänkande af den 18 november 1903 med förslag till reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium. Jag säger icke — ty det skulle vara orätt — att propositionen *grundar* sig på detta kommittébetänkande, ty för att göra det afviker densamma från betänkandet i alltför många stycken.

Det är löneruleringskommitténs förstlingsförslag, som nu träder fram för Riksdagen. Nära fyra och ett halft år hafva gått sedan detta förslag afgafs, och man kan sålunda icke annat än vara regeringen tacksam för, att förslaget äntligen en gång kommit på Riksdagens bord. Att det är kommitténs förstlingsförslag torde nog den, som närmare studerat detsamma, äfven kunna finna däraf, att kommittén, så att säga »med fräjdigt mod» uti detta förslag

Remiss af en
proposition.

(Forts.)

gått att lösa den delen af sin uppgift, som innefattas i följande af statsrådet och chefen för finansdepartementet i hans yttrande till statsrådsprotokollet vid kommitténs tillsättande begagnade ord, att nämligen »taga under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom förändrade anordningar kunde undvaras». Kommittén tog den delen af sitt uppdrag på fullaste allvar; den besjälades af en allvarlig öfvertygelse, att förenklingar i förvaltningen både behöfde och kunde göras, en öfvertygelse, som förresten hufvudsakligen delades äfven af verkets representant i kommittén. Kommittén hade då ingen föreställning om den stora makten hos det motstånd, som skulle komma att resas mot kommitténs förslag, om all den förtydning och allt det personliga obehag, som skulle möta i anledning af kommitténs arbete, och ej heller om de synnerligen små utsikterna att mot ämbetsverkens mening få någonting igenom. Visserligen hade äfven de omorganisationsförslag, som af 1870-talets stora lönereregleringskommitté framlagts, rönt ett synnerligen kraftigt och samfäldt motstånd från ämbetsverkens sida, och särskildt var detta då fallet med kammarkollegium och statskontoret. Men detta hjälpte icke, utan de föreslagna förändringarna, hvilka i mångt och mycket voro mera ingripande än de nu ifrågasatta, blefvo af regeringen trots ämbetsverkens protester med kraftig hand genomförda. Då Riksdagen år 1901 med ganska stor bestämdhet uttalat sig för förenklingar och regeringen 1902, såsom jag nyss nämnt, anslutit sig härtill, kunde man hoppas, att det nu skulle gå på samma sätt som på 1870-talet. I hvad mån hafva då dessa förhoppningar uppfyllts? Det som jag härefter kommer att säga skall i viss mån lämna ett svar på denna fråga.

Hvad *kammarkollegium* angår hade kommittén, i sammanhang med borttagande af kollegium såsom andra instans i en hel del mål, också föreslagit en betydande omorganisation af verket. Den kollegiala formen skulle i hufvudsak upphöra; verket skulle organiseras på byråer, tre till antalet, med hvar sitt kammarråd som byråchef; chefens benämning och ställning skulle förändras så, att han i stället för att vara president med motsvarande löneförmåner skulle bli generaldirektör — en förändring, som för öfrigt 1876 genomförts beträffande statskontoret och åtskilliga år senare beträffande kommerskollegium, fastän detta senare verk fortfarande fått behålla sin benämning af kollegium; kammarrådets antal skulle minskas från sex till tre; notarierna blifva sex i stället för tio; och äfven de extra ordinarie tjänstemännens antal skulle minskas. Hvad har nu blifvit af allt detta? Jo, det har föreslagits, att kammarkollegium skulle tagas bort såsom andra instans i en hel del mycket viktiga mål, väg- och flottningsmål, i allmänhet de s. k. kommunikationsmålen, jämte en del andra såsom angående viss kommunal byggnadsskyldighet m. m. Hvad som drifvit fram dessa reformförslag är angelägenheten af att få fram regeringsrät-

ten. Det är nog den, som gjort att kammarkollegii motstånd å denna punkt icke afgått med seger. Men det vill synas som om man bort kunna taga steget fullt ut, att det fått omfatta äfven sådana mål, som nu skola stanna kvar hos kollegium såsom andra instans, nämligen t. ex. om prästerskapets och kyrkobetjenings på landet aflöningsrättigheter m. fl. dylika. Af dessa senare frågor gå nu de, som röra stad, direkt från Kungl. Maj:ts befallningshafvande till Kungl. Maj:t, sålunda en snabbare procedur, under det att de, som röra landet, gå genom en instans till, nämligen kammarkollegium. För min del är jag öfvertygad om, att, därest dessa mål komma att gå till regeringsrätten, man mycket väl kan undvara kammarkollegium såsom andra instans. Tolkningen af gällande konventioner, hvilket i de flesta fall torde vara tvistens innebörd, är icke värre än att den kan verkställas af regeringsrätten utan föregående behandling af kammarkollegium. För öfrigt föreligger ju redan nu förslag till ändring i afseende å prästerskapets löneförhöjningar, och efter genomförandet af en sådan komme ifrågakarande måls egenskap af kammerala väl att i väsentlig mån upphöra.

Det, som sålunda gjorts, är dock, det måste man erkänna, en verklig reform. Här gällde emellertid, såsom jag nyss antydte, att få förslaget om regeringsrättens acceptablare, och detta var sålunda en häfstång. Då denna icke längre fanns, har ämbetsverket fått råda. Antalet kammarråd skall visserligen minskas, dock icke till tre, såsom kommittén föreslagit utan till fyra och antalet notarier till sex. Men den kollegiala formen, för ärendenas behandling i kammarkollegium bibehålles fortfarande, och därmed sammanhänger, att äfven presidenten sitter kvar såsom president med högre löneförhöjningar och högre rang och att kammarråden, som sades, blifva fyra i stället för tre. De skäl, som uti statsrådsprotokollet anföras för bibehållande af den kollegiala formen kan jag för min del icke finna tillfyllestgörande. Tiden medgifver icke nu att ingå på ett närmare bemötande af dessa skäl. Jag vill blott erinra om, att liknande frågor, som de, som anföras såsom skäl för bibehållandet af den kollegiala formen i kammarkollegium, också förekomma i andra ämbetsverk, där man icke ansett den kollegiala formen behöflig, såsom till exempel statskontoret, kommerskollegium, domänstyrelsen och landtmäteristyrelsen. Det skulle utan allt tvifvel mycket väl gå för sig att, helst på det sätt som kommittén föreslagit, äfven här undvara den kollegiala formen. Jordeboksärenden anföras t. ex. såsom sådana synnerligen betydande ärenden, att de skulle fordra kollegialt afgörande. För min del kan jag dock icke inse, att jordeboksärenden i allmänhet behöfva vara så invecklade. Det samma gäller om en del andra frågor. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att den ledamot från kammarkollegium, som satt såsom bisittare i kommittén, för sin del i detta stycke var skiljaktig från majoriteten i kollegium, och ansåg, att den kollegiala formen saklöst kunde upphöra. Han yttrade därom: »Under förutsättning att, såsom kommitténs förslag

Remiss af en proposition.
(Forts.)

Remiss af en proposition.

(Forts.)

innebär, kungl. kollegium genom afskiljande från dess befattning af det stora flertalet besvärsmål i hufvudsak skulle förlora sin karaktär af administrativ domstol, kan jag icke finna anledning till bibehållande för ämbetsverket af den kollegiala formen för ärendenas föredragning och afgörande i vidare mån än kommittén hemställt.» Mig synes det, som om det skulle ha funnits full anledning att i det hänseendet följa reservanten, som ju genom sitt ledamotskap i kommittén särskildt hade haft tillfälle att sätta sig in i denna fråga ur annan synpunkt än den rent *ämbetsmannamässiga*. Jag vill nämna, att det var kammarrådet Nehrman, som afgaf denna reservation. Af den kollegiala formens bevarande betingas, att chefen såsom president skulle erhålla en 1,000 kronors högre lön och i viss mån äfven att kammarrådets antal måste blifva större. I afseende på det sistnämnda vill jag dock icke fördölja, att äfven reservanten ansett, att det skulle behövas *fyra* kammarråd. Han var visserligen från början ense med kommittén om att kammarråden kunde blifva tre och reserverade sig icke mot kommitténs betänkande i den delen. Men då han sedermera deltog i kammarkollegii utlåtande, öfvergick han till den mening, att deras antal borde blifva fyra. För min del kan jag emellertid icke inse, att den gjorda utredningen, som är meddelad i statsrådsprotokollet, om den arbetsbörda, som skulle falla på hvar och en af dessa kammarråd, gifver vid handen, att det skulle behövas mer än tre sådana, särskildt om hänsyn tages till det lättare arbetssätt som vinnes med ett byråsystem. Det är nämligen icke blott en minskning i utgifter som borttagandet af den kollegiala formen skulle medföra, utan kommittén har därmed äfven afsett en större lätthet och en raskare fart i arbetet. Säkert synes mig, att lika väl som de tre byråcheferna i statskontoret hinna med att bereda den stora arbetsböda, som hvilar på statskontoret, lika väl skulle, om byråsystem infördes, det arbete som åligger kammarkollegium godt kunna utföras af *tre* kammarråd. Af den saken har det emellertid icke blifvit någonting, utan kollegii majoritet har härvidlag afgått med segern.

Detta är den *stora* organisationsfrågan för kammarkollegium. I det stora hela har, kan man säga, denna reform knutit sig i växten. Så är ju för öfrigt förhållandet så mången gång, då man vill inom förvaltningen åstadkomma reformer; då det gäller att komma »from sounds», — från de allmänna talesätten om att man »måste arbeta bort byråkratism» m. m. — »to things,» till genomförande af ett *verkligt* reformarbete i *detaljerna*.

Jag vill nu äfven beröra några andra punkter, som dock äro af mindre vikt. Dit hör bland annat kammarkollegii och statskontorets befattning med *landsstatstjänster*. Detta har sin egen historia, och den är verkligen ganska betecknande för huru det kan gå med en reform på administrationens område. Hvad det gäller är frågor om tillsättande af samt i vissa fall tjänstledighet och förordnande för vissa landsstatstjänstemän, nämligen landskamrerare, landtrant-

mästare, kronofogdar och häradsskrifvare. Frågor härom gå nu från Konungens befallningshafvande, i vissa fall, såsom då det gäller landskamrerare- och kronofogdetjänster, till kammarkollegium och statskontoret, som behandla ärendet gemensamt, i andra fall, såsom då fråga är om landtränsmästaretjänster, till statskontoret, och åter i andra fall, såsom i fråga om häradsskrifvaretjänster, till kammarkollegium; och först från dessa myndigheter till Kungl. Maj:t. Redan den kommitté, som år 1858 var tillsatt för att afgifva förslag om förenklingar i förvaltningen, — hvilken kommitté bland sina ledamöter räknade så pass betydande män på det administrativa området som dåvarande generaltulldirektören Johan Fredrik Fähræus, landshöfdingen Munthe, krigsrådet Forsberg, kammarrättsrådet Kinmansson och dåvarande borgmästaren, sedermera landshöfdingen Asker, — föreslog att dessa frågor borde fräntagas kollegierna. Den yttrar härom, att då det i allmänhet syntes kunna antagas, att Konungens befallningshafvande säkrast vore i tillfälle att bedöma skickligheten och lämpligheten hos de personer, som anmälde sig såsom sökande till lediga landsstatstjänster, samt det dåmera medgifvits Konungens befallningshafvande att bevilja tjänstledighet i vissa fall, dessa frågor skulle kunna gå kollegierna förbi. *Detta förslag föranledde emellertid icke till någon åtgärd.* Det upptogs sedermera af 1874 års lönereruleringskommitté, som, med erinran därjämte om att frågor rörande tillsättande af landssekreterare från Konungens befallningshafvande gingo direkt till Kungl. Maj:t, föreslog upphörande af kammarkollegii befattning med ifrågavarande tjänster. Kammarkollegium motsatte sig mycket bestämdt detta förslag. Dåvarande finansministern Forssell yttrade därom i statsrådsprotokollet den 7 december 1877, att då denna fråga ägde samband med åtskilliga andra på Kungl. Maj:t pröfning beroende ärenden, densamma torde för det dåvarande lämnas oafgjord. Att man emellertid var tämligen säker på, att denna mellaninstans skulle tagas bort, framgår däraf, att dessa mål icke omnämnas i den 1876 utfärdade instruktionen för statskontoret, hvilket ämbetsverk förut blifvit föremål för reglering. Emellertid synes frågan sedan ha kommit i glömska, så att, då instruktion år 1879 utfärdades för kammarkollegium, den paragraf, hvori dessa mål omnämnas, fortfarande fick stå kvar.

Nu har lönereruleringskommittén återigen tagit upp denna gamla fråga och föreslagit, att dessa ärenden skulle få gå direkt från Konungens befallningshafvande till Kungl. Maj:t. Den här gången hade kammarkollegium icke något att erinra mot förslaget. Det torde dock observeras, att kammarkollegium var den myndighet, som först afgaf sitt betänkande öfver lönereruleringsförslagen; då hade motståndet mot dessa förslag icke ännu hunnit växa sig så starkt som det sedan blef. Då längre fram statskontoret hade att afgifva yttrande öfver enahanda förslag i afseende å behandling af frågorna om vissa landstjänsters tillsättande m. m., motsatte sig statskontoret

Remiss af en proposition.
(Forts.)

Remiss af en
proposition.

(Forts.)

desamma, åtminstone principiellt. Det medgaf visserligen, att de värsta orimligheterna i afseende härpå finge bortfalla, men då det gällde fråga om tjänsternas *tillsättning*, hemställde statskontoret, att den gamla bestämmelsen skulle bibehållas; och den kungliga propositionen följde statskontoret i den delen. Emellertid var Riksdagen icke belåten härmed, utan yttrade i sin skrifvelse rörande regleringen af statskontoret, att »det icke syntes Riksdagen behöfligt att, på sätt departementschefen ifrågasatt, föreskrift fortfarande bibehölles om statskontorets skyldighet att ensamt eller gemensamt med kammarkollegium afgifva yttrande angående tillsättningen af lediga landskamrerare-, landträntmästare- och kronofogdetjänster». Den likformighet, som i detta afseende ansågs behöflig, borde lika väl kunna vinnas hos Kungl. Maj:t, och, därest Kungl. Maj:t ansåge saken tvistig, kunde ju Kungl. Maj:t inhämta yttrande af ämbetsverket. — Emellertid finner man, att i den instruktion, som Kungl. Maj:t sedermera utfärdat för statskontoret, saken står kvar såsom statskontoret har velat hafva den. De skäl, som därvid gjort sig gällande, angifver statsrådsprotokollet till den föreliggande propositionen på följande sätt: »Då Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke kunna förutsättas alltid äga tillräcklig kännedom om andra sökandes kompetens och skicklighet än deras, som tjänstgjort inom länet, har det nämligen med hänsyn till önskvärdheten af ett likformigt och rättvist befordringssystem för hela riket, ansetts icke vara utan betydelse, att ett centralt ämbetsverk, som har tillfälle att åtminstone i viss mån» — observera *i viss mån* — »följa förhållandena inom förvaltningen å förevarande område inom riket i dess helhet, i hithörande ärenden afgifver yttrande, innan desamma förekomma till afgörande inför Kungl. Maj:t.» Detta låter ju riktigt; men vill man öfversätta det på ett annat språk, skulle det kunna göras så, att statskontoret här kommer att sitta vakt öfver pappersmeriterna, så att dessa komma till sin heder — ofta nog kanske på bekostnad af den verkliga dugligheten och lämpligheten. Det har åtminstone hittills visat sig, att det just är pappersmeriterna, som ämbetsverken hufvudsakligen fästa afseende vid. Det skulle kunna anföras flera exempel — särskildt känner jag till sådana i fråga om häradsskrifvarettjänster — på att personer, som varit alldeles odugliga, hafva befordrats mot länsstyrelsens önskan på grund af kollegiets tillstyrkan, endast på grund af pappersmeriter. Nu har i öfverensstämmelse härmed också, ehuru kammarkollegium varit beredt att i denna del gifva med sig, Kungl. Maj:t i fråga om häradsskrifvarettjänsterna föreslagit, att frågor om dessas tillsättande skola gå genom kammarkollegium.

Af hvad 1858 års kommitté i denna del föreslagit har sålunda efter femtio år visserligen en liten, men också endast en *liten* del gått igenom. Man kan fråga sig: när skall det förslag, som Fähræus och den stora kommittén af 1885 framlade, blifva moget att helt och hållet genomföras?

Vidare föreslog som bekant löneregleringskommittén en hel

mängd förändringar uti arbetssättet m. m. inom ämbetsverken, inom statskontoret, kammarrätten och framför allt inom kammarkollegium. Här om säger nu statsrådsprotokollet, att förslaget i många afseenden är beaktansvärdt och att hänsyn därtill skall tagas vid utfärdandet af verkets instruktion. Ja, härför får man vara tacksam och hoppas på att förändringar göras. Ett liknande yttrande föll i följd i fråga om statskontoret. Ser man till, huru detta sedermera realiserades, så finner man nog, att det är åtskilligt, som man därvidlag torde kunna anmärka. Det heter t. ex. i statskontorets nya instruktion § 10 mom. 4: »Närmare bestämmelser om de göromål, som tillhöra en hvar af tjänstemännen och särskildt dem inom byråerna, äfvensom om sättet och ordningen för göromålsbestridande intagas i verkets arbetsordning». Arbetsordningen utfärdas som bekant af verket själf, och då beror det alltså på hvad verket kan vilja göra. I den samtidigt tillkomna instruktionen för arméförvaltningen finnes emellertid i § 30 mom. 2 följande bestämmelse: »Såväl vid utarbetandet af omförmälda arbetsordning som allt framgent skall iakttagas, att sådana förändringar i arbetsfördelningen och arbetssättet, som kunna finnas erforderliga och ändamålsenliga, skola i största möjliga utsträckning vidtagas, samt att fullgörandet af enklare göromål icke uppdrages åt personal med större kompetens än arbetets beskaffenhet kräfver. I den mån sådant ändamålsenligt ske kan, bör utförandet af viss del af diarieföring, utskrifvandet af anmälningar, siffergranskning och andra dylika arbeten öfverlämnas åt kvinnliga biträden». Detta är nu en vida fullständigare föreskrift, och det synes mig hafva varit önskvärdt, att en liknande bestämmelse hade meddelats i instruktionen för statskontoret.

Beträffande underskrifvandet af expeditioner framhölls af kommittén, att det mångenstädes försigginge vida omständigare än nödigt vore, i det att expeditionerna underskrefves af för många personer; och kommittén ansåg, att det i en hel del fall, åtminstone vid skrifvelser till underordnade myndigheter, kunde vara nog, om de undertecknades af verkets chef jämte en annan person i verket, sekreterare, föredragande eller annan. I detta hänseende stadgas emellertid i statskontorets instruktion, — såvidt jag minnes, i likhet med förut, — att expeditionerna skola underskrifvas af alla, som i ärendets behandling deltagit. Däraf följer, att i en hel del ärenden lär komma att erfordras icke mindre än fyra namnunderskrifter utan afseende å expeditionernas beskaffenhet.

Kommittén påpekade vidare, att beträffande statskontoret det torde vara lämpligt, att bland kompetensvillkoren också stadgades viss förfarenhet i bokföring. Bestämdare ansåg sig kommittén då icke kunna afgifva förslag härom. Liknande förslag gjordes sedermera af den kommitté, som hade att yttra sig angående arméförvaltningens omorganisation. Och i arméförvaltningens instruktion står också, att för inträde såsom civil tjänsteman hos arméförvaltningen erfordras, utom aflagda examina, att »hafva erhållit sådant

*Remiss af en
proposition.*
(Forts.)

Remiss af en vitsord om kunskap i bokföring, som af arméförvaltningens plenum profvas tillfyllestgörande». Men i statskontorets instruktion finnes ingenting om denna sak, oaktadt man väl kunde tänka sig, att bokföring behöfdes likaväl i statskontoret som i arméförvaltningen.

(Forts.)

Det hade varit så mycket större skäl, synes det, att äfven i statskontorets instruktion inrycka en sådan föreskrift, som Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition just föreslagit åtgärder, syftande därhän att undervisning i bokföring skall meddelas vid universiteten.

I fråga om protokollet, för hvilket tillförne i statskontoret varit anställd en särskild tjänsteman, notarien, föreslog kommittén, att detsamma skulle, liksom redan skett i en hel del andra ämbetsverk, t. ex. kommerskollegium och kommunikationsverken, borttagas utom i vissa undantagsfall och utbytas mot föredragningslista, hvarigenom arbetet ansågs skola i detta afseende väsentligen förenklas. Detta motsatte sig statskontoret, och det föreslogs icke heller i propositionen. Jag tillät mig att vid behandlingen här i kammaren af löne-regleringen för statskontoret fästa uppmärksamheten på denna sak och på att det borde leda till förenkling och mindre kostnad, om föredragningslistor användes i statskontoret, låt vara att protokollen där, såsom det uppgafs, icke fördes särdeles omständligt. Men härtill togs icke någon hänsyn. Nu fäster jag ånyo uppmärksamheten på detta, därför att samma förslag af kommittén gjorts i fråga om kammarkollegium, och kammarkollegium icke motsatt sig detsamma. Det skulle väl nu vara ganska märkvärdigt, om man skulle bibehålla äfven för kammarkollegium förandet af protokoll med däraf nödvändig tjänstepersonal, ehuru kollegiet själf uppgifvit det.

Vidare vill jag fästa mig vid bestämmelserna om åtal mot verkens tjänstemän för ämbetsfel. I afseende härå hade löne-regleringskommittén fäst uppmärksamheten på, att det vore så olika ordnad i olika instruktioner, särskildt i fråga om åtal mot de öfverordnade tjänstemännen. Under det att t. ex. generaldirektör och byråchefer i generalpoststyrelsen och likaså i järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen m. fl. verk skola för tjänstefel åtalas i Svea hof-rätt, är för statskontoret, som också har generaldirektör, föreskrifvet, att mot honom och mot statskommisarierna åtal skall anställas inför högsta domstolen. Nå, detta är ju en mindre viktig sak, men det synes väl vara lämpligt, att likhet infördes. Kommittén hade i sin allmänna del påpekat saken, och det synes mig, att det, om man tagit kännedom därom, varit synnerligen lätt att åstadkomma en ändring. Men ingenting har blifvit åtgjort. Instruktionen för statskontoret innehåller i denna del detsamma som förut. Detta med afseende på instruktionerna.

Slutligen vill jag erinra om en annan sak, som rör speciellt kammarkollegium. Vid 70-talets löne-reglering utkämpades en stor strid, huruvida de ferier, som förut åtnjutits af tjänstemännen i kammarkollegium i likhet med hvad som var förhållandet inom

kammarrätten och hofrätterna, skulle upphöra och tjänstemännen i stället erhålla ledighet i form af semester. Sådana ferier åtnjötos på sommaren under någon tid; men dessutom åtnjötos viss ledighet vid årsskiftet och veckan efter påsk. Kungl. Maj:t och Riksdagen gingo den vägen, att det icke vidare skulle blifva några ferier i kammarkollegium, utan i stället där införas semester; hvaraf synes bort följa, att äfven ledigheterna vid årsskiftet och påsk, om hvilka ej heller talades i instruktionen, bort bortfalla. Emellertid blef i den arbetsordning, som sedermera utfärdades af presidenten, för kammarkollegium föreskrifvet, att tjänstemännen, förutom den fastställda semestern, skulle åtnjuta ledighet från divisionssammanträden 3 veckor på nyåret, under det, såsom det heter, rotlar och listor skola af vederbörande uppgöras, äfvensom under en vecka efter påsk, där ej angelägna ärenden påkallade annat förhållande. Löne- regleringskommittén gjorde nu anmärkning häremot och föreslog, att det skulle tagas bort. Angående denna sak säger kammarkollegium i hufvudsak ungefär så: ja, för all del, det kan nog tagas bort; men under dessa ledighetsveckor har plägat hittills undångöras arbete med ärenden, som i så mycket större antal fördragits under den nästföregående tiden, så att det icke varit någon verklig ledighet under denna tid. Och så fortsätter kollegium: »Med borttagande af ett sådant rådtrum måste de föregående divisionsföredragningarna, äfven med fullt arbetsmått, gifva så mycket ringare utbyte, och någon vinst i fråga om arbetsprodukten vore fördenskull icke att af den föreslagna förändringen emotse.» Det vill med andra ord säga: Vi skola släppa af denna ledighet, men något mera arbete kunna vi dock icke utföra. — Nu är det så, åtminstone inom de flesta ämbetsverk, som jag känner till — och det är rätt många — och särskildt hos Konungens befallningshafvande, att man vid årsskiftet får bedrifva ett synnerligen intensivt arbete. Det är då en hel del ärenden från det gamla året, hvilkas föredragning man påskyndat. Utarbetandet af dessa får då lof att gå in på de första veckorna af det nya året; men man får därför icke låta det löpande arbetet i någon mån ligga nere, utan måste bedrifva det jämsides, hvilket gör, att man de sista veckorna af det gamla året och de första veckorna eller den första månaden af det nya har, jag kan säga, dubbelt så mycket arbete som eljest. Man kan ju göra anspråk på, att det skall tillgå på samma sätt äfven inom andra ämbetsverk. Om man nu ser till, huru statsrådsprotokollet behandlar denna sak, så säges där: »Den af kommittén sålunda föreslagna förändring synes mig böra kunna medföra någon, om ock med hänsyn till de af kollegium berörda förhållanden icke så synnerligen stor ökning i verkets arbetsprodukt.» Alltså, förändringen genomföres, men i stället för att reagera mot kollegiets uppfattning, gifver statsrådsprotokollet kollegiet rätt och understöder snarare dess mening, att en förändring ej tjänar något till.

Jag har med hvad jag här i dag anfört — jag vill säga detta

Remiss af en proposition. för att undvika missförstånd — icke velat påstå, att ej äfven under nuvarande förhållanden ett mycket godt arbete utföres af kammar-

(Forts.) kollegium. Jag har för min del tvärtom en mycket hög uppfattning om det arbete, som där för närvarande bedrifves. Men jag har velat påvisa, att genom ytterligare förenkling af formerna för detta arbete, särskildt genom borttagande af den kollegiala formen, ärendenas behandling skulle kunna gå fortare och än mera arbete uträttas, samt därmed äfven flera tjänster kunna borttagas än hvad som nu föreslås.

Jag har med detta också — på samma gång jag tagit löne-regleringskommitténs förslag i försvar — velat fästa statsutskottets uppmärksamhet på angelägenheten af att göra allt hvad göras kan för att utaf de förenklingsförslag, som Riksdagen själf begärt och hvilkas utarbetande Kungl. Maj:t anbefallt, må blifva så mycket som möjligt. Jag vill erinra om, att detta icke allenast är viktigt för ämbetsverkens egen skull — ty det är äfven för dem godt, att enkla former för deras arbete genomföras — utan att det äfven för statsförvaltningen och landets utveckling i det hela är af vikt att inom statsförvaltningens område komma till så enkla och snabba former, som någonsin är möjligt, på samma gång som billiga och tidsenliga.

Jag anhåller, att detta yttrande må få åtfölja remissen.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt att öfverlämna ifrågasvarande proposition jämte det i anledning af densamma nu afgifna yttrandet till statsutskottet.

Till statsutskottet remitterades likaledes Kungl. Maj:ts proposition angående pension för konservatorn vid naturhistoriska riksmuseum Anders Svensson.

§ 3.

Häruppå föredrogos hvardera för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och hänvisades därvid herr *N. Larssons* i Klagstorp motion, n:o 266, till lagutskottet och herr *E. O. Magnussons m. fl.* motion, n:o 267, till statsutskottet.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades ånyo statsutskottets utlåtande n:o 10 samt lagutskottets utlåtanden n:is 30 och 31.

§ 5.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, det kamma-

ren behagade besluta, att de två gånger bordlagda ärendena på föredragningslistan för morgondagens plenum må uppföras i följande ordning: konstitutionsutskottets utlåtande n:o 5, konstitutionsutskottets utlåtande n:o 6, lagutskottets utlåtande n:o 31, statsutskottets utlåtande n:o 10, lagutskottets utlåtane n:o 30, Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 18 och Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 19.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undervisning om de smittosamma och ärftliga sjukdomarnas natur och verkningar.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *F. Söderbergh* i Karlshamn under den 21 mars,
 » *A. Asker* under 4 dagar fr. o. m. den 21 mars,
 » *J. Erlansson* » 5 » » » 24 » och
 » *P. M. Olsson* i Blädinge » 2 » » » 23 » .

Kammarens ledamöter åtskildes häruppå kl. 3,22 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.